

Azərbaycanın xarici siyasətinin uğurları

Bakı Enerji Forumunun ilk günü başa çatıb

Bu gün Bakı Konqres Mərkəzində Xəzər regionunun ən böyük tədbiri olan 30-cu Bakı Enerji Forumu işə başlayıb. AZƏRTAC xəbər verir ki, konfransda həm Azərbaycan, həm də Xəzər regionu üçün vacib olan enerji məsələləri gündəmdə olub.

Forumun ilk günündə nazirlər səviyyəsində "Dayanıqlı və davamlı enerji gələcəyi naminə global əməkdaşlıq", "Dayanıqlı enerji ekosisteminə aparan yol", "Geoloji Kəşfiyyat - resursların aşkar olunmasında innovativ texnologiya üsulları", "Hasılat və Əməliyyatlar - innovasiya və dayanıqlıq ilə səmərəliliyin artırılması", "Yaşıl enerji - Xəzər regionunda potensialının reallaşdırılması" mövzularında panel müzakirələri keçirilib.

Energetika naziri Pərviz Şahbazovun sədrliyi ilə "Dayanıqlı və davamlı enerji gələcəyi naminə global əməkdaşlıq" mövzusunda plenar sessiya baş tutub. Sessiyada çıxış edən Pərviz Şahbazov bildirib ki, ötən il Azərbaycanın neft ixracının 75 faizdən çoxu, təbii qaz tədarükünün isə 51 faizi Avropa ölkələrinə yönəlib.

"Qısa müddət ərzində boru kəməri ilə qaz nəqlinin coğrafi əhatəsinə görə dünyada qabaqcıl mövqə tutan Azərbaycan Avropa İttifaqına (Aİ) boru kəməri ilə nəql olunan qazın həcminə görə 7 faiz payla dördüncü təchizatçıdır. Bu, bir daha təsdiq edir ki, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin bütün növ enerji resurslarına rəşional və balanslaşdırılmış yanaşması, eləcə də ixrac infrastrukturunun inkişafına yönəlmis qətiyyətli siyasəti ölkəmizin müasir enerji xəritəsində strateji mövqeyini möhkəmləndirərək qeyri-sabit dünyada etibarlı enerji təhlükəsizliyinin nümunəvi modelini formalaşdırıb", - deyərə nazir əlavə edib.

O qeyd edib ki, bu il 240 meqavat gücündə külək elektrik stansiyası istifadəyə veriləcək, 200 meqavat gücündə üç günəş elektrik stansiyasının tikintisinə başlanılacaq.

"Planlarımız bu göstəricini 2030-cu ildə 38 faizə, 2035-ci ildə isə 42,5 faizə yüksəltməkdir. Növbəti 5 il ərzində quruda və dənizdə yaradılacaq 6 gigavattın çox "yaşıl enerji gücü"nin 4 gigavattı ixracə yönəldiləcək. Həmçinin "yaşıl enerji zonası" - Naxçıvanın 6 gigavatt bərpaolunan enerji potensialının ən azı 1 gigavattı ixrac ediləcək. Azərbaycan Prezidentinin yaşıl enerjinin tədarükü və transsəhad ötürülməsində ölkəmizin aparıcı mövqeyini təmin etməyə yönəlmis strateji baxışına uyğun olaraq, hazırda Xəzər hövzəsini, Mərkəzi Asiya, Türkiyə və Avropanı əhatə edən genişmiqyaslı "yaşıl enerji dəhliz"ləri layihələri həyata keçirilir. Bu dəhlizlər Avropaya gələcəkdə təkə yaşıl enerji, hidrogen deyil, həm də fiber-optik kəbblərlə data nəql edəcək", - deyərə nazir bildirib.

Azərbaycanın yaşıl enerji vasitəsilə Xəzər enerji mərkəzi kimi inkişafında tamamilə yeni bir strateji sahifə açıldığını deyərə energetika naziri növbəti iki il ərzində 10 günəş və külək elektrik stansiyasının istismara verilməsi ilə bərpaolunan enerjinin inkişafının birinci mərhələsinin tamamlanacağını qeyd edib.

Nazirin sözlərinə görə, 2030-cu ilin sonunadək ümumi gücü 2700 meqavat olan külək-günəş elektrik stansiyalarının ölkənin enerji sisteminə inteqrasiyası nəticəsində ildə 1,5 milyard kubmetr təbii qaza qənaət ediləcək. Bu həcmərin nəqli üçün Cənub Qaz Dəhlizi də daxil olmaqla, bölgədəki nəql infrastrukturlarının güclünlük gücünün artırılması və zəruri zəmanətlərin təmin olunması vacibdir. Nazir, həmçinin son 30 il ərzində karbohidrogenlərin global enerji balansında payının təxminən 5 faiz dəyişməsinə istinad edərək bildirib ki, alternativ enerji mənbələri mövcud mənbələri əvəz etmir, sadəcə, onları tamamlayır.

"Neft-qazın mühüm rolunun gələcəkdə də davam edəcəyini nəzərə alaraq, bu sahənin maliyyələşdirilməsi tənxiə salınmamalı, enerji mənbələri, resursları, ticarət yolları və təchizat zəncirlərinin diversifikasiyası daim prioritet olmalıdır. İndi investorlar üçün aydın və proqnozlaşdırılabilən, eyni zamanda, real və pragmatik siyasətlərin həyata keçirilməsi üçün ən münasib zamandır", - deyərə P.Şahbazov bildirib.

Nazirin çıxışı zamanı qaz tədarükünün perspektivləri xüsusunda hazırda işlənməkdə olan beş layihə, eləcə də Bakı Enerji Həftəsi çərçivəsində TPAO, "Exxon Mobil Corporation", MOL, ITOCHU və "Gran Tierra Energy" şirkətləri ilə imzalanmış əməkdaşlıq sənədləri diqqətə çatdırılıb.

Pakistanın federal enerji naziri (neft divizionu) Əli Pərviz Malik çıxışında bildirib ki, Pakistan hazırda enerji səmərəliliyini və qə-

naətin artırmağa yönəlmis bütöv bir stratejiyə hazırlayıb.

"Biz daha çox inklüziv, dayanıqlı paradigmaya, daha çox sənayələşdirməyə doğru gedirik. Çalışmalıyıq ki, enerji siyasətimizi əlaqəli edək. Pakistanda 150 böyük enerji şəbəkəsi var. Ən böyük narahatlıq doğuran məsələ qaz sektorunu dayanıqlı etməkdir", - deyərə pakistanlı nazir vurğulayıb.

O əlavə edib ki, Pakistan qaz ehtiyatlarının lokallaşdırılması prosesində göstərdiyi köməyə və dəstəyə görə Azərbaycanə minnətdarlığını bildirir: "Son bir neçə ildə Pakistanın tədarükünün əhəmiyyətli hissəsi dost ölkələrin hesabına həyata keçirilib və ölkənin bununla bağlı təxminən 3-4 müqaviləsi var. Biz, ilk növbədə, yeni müqavilələrə qoşulmadan əvvəl çalışırıq ki, gütdürdüyümüz öhdəlikləri yerinə yetirək. Eyni zamanda, kəşfiyyat və hasılatı stimullaşdırmağa çalışırıq. Pakistanın ən böyük qaz istehlakçısı enerji sektoru və məişət sektorudur. Biz məişət texnikası üçün enerji səmərəliliyi standartlarını tətbiq etməyə çalışırıq".

Türkiyənin enerji və təbii sərvətlər nazirinin müavini Ahmet Berat Çonkar nəzərə çatdırıb ki, Türkiyə 2053-cü ilə kimi 0 emissiya ilə bağlı öhdəlik götürüb.

O bildirib ki, qarşıya 2035-ci ilə qədər bərpaolunan enerji istehsalını 30 gigavattın 120 gigavata qədər artırmaq hədəfi qoyulub ki, buna da 100 milyard dollardan çox investisiya tələb olunur.

"İlk nüvə stansiyasını istismara verəcəyik. Türkiyə idxal olunan enerji asılılığını azaltmaqdadır. Somalidə seysmik kəşfiyyat işlərimiz tamamlanmaq üzrədir. Türkiyə gündəlik 9,5 milyon kubmetr qaz hasil edir. "Osman qazı" yatağında gündəlik hasilatın 11 milyon kubmetr olacağı planlaşdırılır. Türkiyənin məqsədi qaz hasilatını gündəlik 40 milyon kubmetrə çatdırmaqdır", - deyərə nazir bildirib.

Avropa Komissiyasının Enerji Platformasının işçi qrupunun və Beynəlxalq Əlaqələr İdarəsinin - Enerji üzrə baş direktoru Kristina Lobillo Borrero öz çıxışında bildirib ki, 2040-2050-ci ilə qədər iqlim neytrallığına nail olmaq əsas hədəfdir.

O bildirib ki, Avropa Komissiyası rəqabətini genişləndirməyə fokuslanıb.

"Etibarlı partnyorlar çox vacibdir, Azərbaycan buna çox gözəl öməkdir. Həm bərpaolunan, həm də qazıntı yanacaqlarında Azərbaycan nümunəvi öləkdir. Avropa İttifaqı bütün beynəlxalq tədbirlərdə iştirak edir. Biz birlikdə şəffaflıq, təmiz texnologiya, təchizatın təhlükəsizliyi üzərində işləməliyik", - deyərə o bildirib.

Bolqarıstanın energetika nazirinin müavini İva Petrova öz növbəsində diqqətə çatdırıb ki, Bolqarıstanda bərpaolunan enerji istehsalını artırmaq əsas məqsədlərdəndir və təhlükəsizlik vacibdir.

"Bolqarıstan Cənub Qaz Dəhlizinə (CQD) 2022-ci ildə qoşulub. Layihədə şəqli qaz infrastrukturunu inkişaf etdiririk. Rumıniyaya doğru genişləndirmə gedir və dəhlizin şaxələndirilməsində bu, önəmli addımdır. Enerji təhlükəsizliyində CQD böyük rol oynayır. Həm region təhlükəsizliyində, həm də CQD-də Azərbaycan etibarlı partnyor kimi çıxış edir", - deyərə bolqar nazir müavini qeyd edib.

"Liderlərin çıxışları: Dayanıqlı enerji ekosisteminə aparan yol" adlı sessiyada əsas məruzəçi Azərbaycan Dövlət Neft Şirkətinin (SOCAR) prezidenti Rövşən Nəcəf olub. O, çıxışında bütün həyata keçirilən tədbirlərin 2050-ci ilə qədər xalis sıfıra nail olmağa təkən verdiyini vurğulayıb.

O bildirib ki, regionda enerji balansının yaranması üçün Azərbaycanın unikal imkanı var.

"Neft və qaz kəşfiyyatına investisiya qoyuruq, çünki 10 il sonra da ənənəvi yanacağa ehtiyac olacaq. Ancaq biz ən yaxşı texnologiyalardan istifadə edərək karbonsuzlaşdırmağa üstünlük veririk. Azərbaycan yalnız ənənəvi enerjiyə deyil, bərpaolunan enerjiyə də investisiya qoyur. Biz çalışırıq ki, partnyorlara güənəş, külək və digər bərpaolunan enerjilərə investisiya qoymaq üçün imkan yaradaq. Azərbaycanı coğrafi məkan və enerji resurslarının mövcudluğu əlverişlidir. Enerjiyə tələbat isə getdikcə artmaqdadır. Biz bunu dayanıqlı tərzdə etməyə çalışırıq", - deyərə o bildirib.

O əlavə edib ki, SOCAR ölkə hüduqlarında kənarda da fəaliyyətini davam etdirir: "Əlavə saziş imzalanacaq və beynəlxalq portfelimizə aktivlər əlavə ediləcək. Ölkəyə əlavə investisiyalar cəlb olunacaq. Neft və qaz istehsalına, o cümlədən bərpaolunan enerjiyə əlavə dəyərərər verəcək. Elektrik enerjisinin ixrac infrastrukturunu yaratmağı düşünürük. Bu istiqamətdə Mərkəzi Asiya və Avropadakı partnyorlar ilə bir neçə sənəd imzalanıb. Qara dəniz ilə Türkiyədən Avropaya ixrac nəzərdə tutulur. Bu infrastruktur bir neçə ölkə arasında əməkdaşlığı vacib edir. Nikbinlik potensialımız daha yaxşı istifadə ediləcək".

Rumıniya Energetika Nazirliyinin dövlət katibi Pavel-Kasian Nitulescu diqqətə çatdırıb ki, Rumıniya ilə Azərbaycan arasında münasibətlər uzunmüddətdidir.

"Bakı Enerji Forumu bir uğur hekayəsidir. Hor il Rumıniya bu beynəlxalq tədbirə dəvət olunur və biz birlikdə enerji sektoru-

nun dinamikliyini təhlil edirik. Enerji sahəsi bizim siyasətin bir komponentidir. İnanıram ki, ölkələrimiz arasında regional əməkdaşlığı gücləndirilməsində böyük irəliləyiş əldə olunub. Aдекват infrastrukturun həyata keçirilməsi regionun təhlükəsizliyi üçün çox vacibdir. Bizim gələcək fəaliyyətimiz enerji sektoruna investisiyaların cəlb edilməsi və bu sahədə tənzimləyici çərçivənin qurulmasıdır. Buz potensialın həyata keçirilməsinə fokuslanmışıq və ölkəmizdə bunun üzərində daim çalışmışıq. Əlçatan və təmiz enerjinin təmin edilməsi vacibdir. Rumıniya, eyni zamanda Moldova və Ukrayna üçün də etibarlı bir partnyordur", - deyərə rumıniyalı dövlət katibi bildirib.

"KazMunayGas" İdarə Heyətinin sədri Asxat Xasənov bildirib ki, Qazaxıstanda 76 milyon ton karbohidrogen rezervləri mövcuddur.

O bildirib ki, ikinci strateji sahə petrokimiyə sahəsidir.

"Biz həm yerli bazarı təmin etməliyik, həm də daha dəyərli məhsul istifadə edilməlidir. Karbonsuzlaşma gündəliyinə baxsaq, bizim SOCAR-la çox yaxşı partnyorluğumuz var. İnanıram ki, qısa zamanda bu sahədə əməkdaşlığımız öz nəticələrini verəcək. Bərpaolunan enerji layihələri bizim üçün mühüm əhəmiyyət kəşb edir. Dəmirə titaniumun birləşməsindən hidrogen saxlanıcı üçün istifadə edilir. İnanıram ki, biz beynəlxalq bazarlarda əsas enerji təminatçılarından biri olacağıq. SOCAR da bu istiqamətdə bizə lazımı köməyini göstərir, dəstəyini əsirgəmir", - deyərə A.Xasənov qeyd edib.

bp-nin Azərbaycan, Gürcüstan və Türkiyə üzrə regional prezidenti Qəri Counzun sözlərinə görə, Cəbrayıldakı "Şəfəq" Günəş-Elektrik Stansiyasında istehsal olunan elektrik enerjisi Azərbaycanın işğaldan azad edilmiş ərazilərinin inkişafına mühüm töhfə verəcək.

"Biz regionda ilk günəş enerjisi layihəimiz ilə bağlı yekun investisiya qərarını indicə qəbul etmişik. İstehsal olunan elektrik enerjisi işğaldan azad edilmiş ərazilərin bərpası və inkişafının dəstəklənməsinə sərf olunacaq", - deyərə Q.Counz qeyd edib.

Gürcüstanın iqtisadiyyat və davamlı inkişaf nazirinin müavini Vaxtaq Tsintsadze diqqətə çatdırıb ki, hələ başlanğıcdan Gürcüstan Azərbaycanla birlikdə bir çox layihələrdə iştirak edib və Azərbaycan etibarlı tərəfdaş rolunu davam etdirir.

O qeyd edib ki, Gürcüstan tranzit ölkə kimi yaşıl enerjinin təchizatını təmin edə bilər.

"Biz əməkdaşlıq edərək bunu genişləndirə bilərik. Azərbaycan, Gürcüstan, Qara dəniz və Şərqi Avropa ölkələri arasında həyata ke-

qurulmasına və ikitərəfli əlaqələrin bir çox sahələrdə inkişafına təkən verəcək.

Azərbaycanın energetika nazirinin müavini Orxan Zeynalov Bakı Enerji Forumunda çıxışı zamanı bildirib ki, 2030-cu ilə qədər 6 gigavattın çox yaşıl enerji istehsal olunacaq ki, bunun da 4 gigavattı ixrac ediləcək.

O qeyd edib ki, yaşıl enerjinin ixracı mərhələli olaraq Xəzər-Qara dəniz-Avropa dəhlizi vasitəsilə həyata keçiriləcək.

"Son illər yaşıl enerjiyə investisiya yatırırıq. Biz hazırda 4 interkonnektor layihəsinə başlamışıq. Bu layihələr Mərkəzi Asiya, Xəzər və Qara dəniz regionlarının müxtəlif hissələrini birləşdirərək Avropaya qədər uzanacaq. 2035-ci ildən sonra hidrogen istehsalına başlayacağıq", - deyərə o bildirib.

"Masdar"ın Biznesin inkişafı və investisiyalar üzrə (MDB) rəhbəri Məryəm Rəşid Əl Məzrui nəzərə çatdırıb ki, şirkət ilin sonundakı Azərbaycanda 240 meqavattlıq külək layihəsinin tikintisinə başlamağa ümid edir.

"Azərbaycan "Masdar" üçün strateji bazarlardan biridir. 240 meqavattlıq külək layihəsi hazırda inkişaf mərhələsindədir. Biz ilin sonuna kimi layihənin tikintisinə başlayacağımızı da ümid edirik", - o bildirib.

"TotalEnergies"in Azərbaycan üzrə ölkə sədri Emmanuel de Guillebon əlavə edib ki, Azərbaycanı layihələri həyata keçirmək üçün innovativ olmaq lazımdır: "Yeni konsepsiya qarşımızdadır. Budəfəki dənizaltı infrastruktur - 140 kilometrlik yeni, çoxfazlı boru kəməri Səngəçaldə inşa ediləcək qaz emalı zavoduna qədər uzanacaq".

O qeyd edib ki, bu kəmərdə qaz və kondensat qarışığı ötürüləcək.

"Abşeron" qaz-kondensat yatağının ikinci mərhələsində qabaqcıl texnologiyalar tətbiq olunacaq. Yatağın yeni fazası 3 dəfə böyük olacaq", - deyərə o bildirib.

"ACWA Power" şirkətinin Biznesin inkişafı üzrə direktoru Polina Lyubomirova çıxışında deyib ki, şirkət olaraq həyata keçirdikləri layihələr dövlətin məqsədlərinə uyğundur.

"Bütün ölkələrdə portfelimiz kifayət qədər genişdir. Dünyada 100-dən çox aktivimiz var və 14 ölkədə fəaliyyət göstəririk. Onların arasında Azərbaycan strateji və əziz partnyordur. "ACWA Power" şirkəti Azərbaycanda kompleks işlər görür. Biz təkə enerji layihələri deyil, su təchizatı layihələrini də həyata keçirir, onların dubsuzlaşdırılması layihəsi üzərində çalışırıq. Bu ilin yanvarında tenderdə dəniz suyunun dubsuzlaşdırılması layihəsi üzrə qalib olduq. Layihə nəticəsində 300 min kubmetrdən çox su emal ediləcək. Bu layihələr göstərir ki, biz ölkədə ehtiyaclarla kəklənirik", - deyərə P.Lyubomirova qeyd edib.

Sessiya və panel müzakirələrdə qeyd olunub ki, Bakı Enerji Forumu özünü səmərəli əməkdaşlıq üçün etibarlı platforma kimi təsdiqləyib.

Forumda, həmçinin yerli və xarici şirkətlərin nümayəndələrinin ünsiyyət qurmasına və mümkün əməkdaşlığın bütün aspektlərini ətraflı müzakirə etməyə imkan verəcək ikitərəfli B2B işgüzar görüşlər də keçirilib. Forum enerji sənayesinin aparıcı nümayəndələri ilə görüşmək, yeni səmərəli və qarşılıqlı əlaqələr qurmaq və mövcud əlaqələri genişləndirmək üçün unikal imkan yaradır.

Qeyd edək ki, Bakı Enerji Forumuna Azərbaycan Respublikasının Energetika Nazirliyi dəstək göstərir, Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Şirkəti (SOCAR) işə baş tərfdəş qismində çıxış edir. Tədbir Neft İxrac Edən Ölkələr Təşkilatı (OPEC) tərəfindən dəstəklənir.

Forum iyunun 4-də öz işini davam etdirəcək. Təşkilatçıların dəvəti ilə dünyaca tanınmış global biznes ekspertı, məruzəçi, işveçli iqtisadçı, futuroloq və beynəlxalq "bestseller" kitabların müəllifi Kyell A.Nordström 30-cu Yubiley Bakı Enerji Forumunda iştirak edəcək. Forumun 2-ci günündə Bakı Konqres Mərkəzində tanınmış məruzəçinin xüsusi çıxışı olacaq. Müasir dövrün ən parlaq mütəfəkkirlərindən biri olan Nordström Azərbaycanı ilk dəfə olaraq global iqtisadiyyatın gələcəyi, enerji bazarlarının transformasiyası və oyun qaydalarının dəyişəcək innovasiyalarla bağlı fikirlərini bölüşəcək.

Forumun son günündə "COP29 nəticələri - Dayanıqlı gələcəyə aparan yol", "Kyell A.Nordström ilə Xüsusi sessiya: Beynəlxalq Biznes və Ultramiasir Şirkətlərin Gələcək Ssenariləri", "Enerjiyə Rəqəmsallaşma: Məlumat və Texnologiyamızın Gücü", "Qaz Bazarı - İstehlacçı, nəqliyyatçı və istehlakçılar üçün yeni struktur", "Neft və Qaz kəmərləri - etibarlı infrastruktur vasitəsilə enerji təhlükəsizliyinin təmin edilməsi", "Elektrik Enerjisinin İstehsalı və Şəbəkə İnfrastrukturunun İnkişafı: Gələcəyin Enerji Təchizatı" mövzularında panel müzakirələri keçiriləcək.

